

Q. D. B. V.

N O V I

P R O R E C T O R A T V S

A V S P I C I A

DIE V M. AVGVSTI A. MDCCCXLVIII

RITE CAPIENDA

C I V I B V S

INDICIT

A C A D E M I A I E N E N S I S.

Q. VALERII CATVLLI

CARMEN LV

IN ANTIQVAM FORMAM RESTITVERE.

CONATVS EST

FERDINANDVS HANDIVS.

I E N A E

PROSTAT IN LIBRARIA BRANIANA.

D E I G R A T I A
C A R O L V S F R I D E R I C V S

MAGNVS DVX SAXONIAE VIMARIENSIVM' ATQVE ISENACENSIVM PRINCEPS
LANDGRAVIVS THVRINGIAE MARCHIO MISNIAE PRINCIPALIS DIGNITATIS
COMES HENNEBERGAE DYNASTA BLANKENHAYNII NEOSTADII
AC TAVTENBVRGI REL.

RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMVS

S. D.

C I V I B V S.

Arduum est in hoc, quo vivimus, tempore adire magistratum. Res publicae aut novae sunt factae, aut si quid obsoletum vel non satis aptum videtur, nihil impedit, quominus abrogetur et in aliam formam commutetur. Tamen civitas sine lege consistere nequit, nec leges sine magistratu. Nam sapienter Cicero praecepit haec: *videtis magistratus hanc esse vim, ut praesit, praescribatque recta et utilia et coniuncta cum legibus, vereque dici magistratum legem esse loquentem, legem autem mutum magistratum. Nihil porro tam aptum est ad ius conditionemque naturae (quod quum dico, legem a me dici nihilque aliud intelligi volo) quam imperium, sine quo nec domus ulla, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare, nec rerum natura omnis, nec ipse mundus potest. Quare et civibus necessitatem impositam videmus, eos, qui magistratum obtinent, non modo honorandi, sed etiam sua auctoritate vindicandi, et ii, quibus munera publica ut deferantur decretum est, fortissimo animo, etiam in turbulentis temporibus, officium exsequi ac tueri debent. Id vero eo facilius fieri potest, quo magis civium quisque ex sua parte omnia, quae agenda*

sunt, ad salutem reipublicae refert, nec pietatem ac fidem, tamquam invidiosa virtutum nomina, finit everti.

Haec quae dixi admodum vulgaria et antiqua esse censebunt novarum rerum studiosi: tamen sunt praecepta, quae etiam si omnibus cognita et animis quasi innata videantur, etiam apud prudentiores tantum valeant, ut repetita eorum mentio haud ingrata ad incitandam voluntatem officiosam commodissime adhibeatur. Atque sapientiae una est et sempiterna vis, nulli temporum vicissitudini obnoxia. Vobis autem, cives, quae hucusque erat vestra voluntas, nova offertur eam in posterum servandi opportunitas. Prodit enim novus prorector, a senatu academico electus, a principibus constitutus

E R N E S T V S R E I N H O L D

PHILOSOPHIAE DOCTOR ET PROFESSOR P. O.

vir vobis iam satis cognitus. Philosophus est, qui e sapientiae fontibus doctrinam reipublicae gerendae hausit, celebratum habet nomen non tantum inter nos, sed etiam apud externos, magna cum laude iam olim nec semel magistratum peregit, virtutibus excellit humanitatis et fortis animi: quid igitur restat, quod in hoc novo vestrarum rerum moderatore desideretis? Ipse suam sententiam oratione solemni, qua munus auspicabitur, cras in aula academica declarabit. Vos autem adeste boni ominis capiendi causa. Reliqua, quae ad academiae honorem vestramque salutem pertinent, vestrae fidei atque prudentiae commissa sint. Nimirum, ut idem ille Cicero ait, *non solum praescribendus est imperandi, sed etiam civibus obtemperandi modus: nam et qui bene imperat, paruerit aliquando necesse est, et qui modeste paret, videtur qui aliquando imperet dignus esse.* P. P. in universitate litterarum ienenfi die IV m. Augusti anno MDCCCXLVIII.

Q. VALERII CATULLI

CARMEN LV

IN ANTIQVAM FORMAM RESTITVTVM.

In carminibus Catulli quinquagesimum quintum, ad Camerium missum, non modo elegantiores homines admirabili venustate et festivo lepore delectabat, sed etiam viris doctis largam offerebat differendi materiem. Nam ne de venustate loquar, quae sentiri magis quam demonstrari potest, legem hendecasyllabo, quo carmen illud constat, scriptam quum multis in versibus repudiatam vidissent critici, dactylo in spondeum mutato, officii sui esse putabant, ut quae corrupta esse viderentur, corrigi et ad normam, unde versus ille nomen habet, redigi iuberent. Ipse Hermannus in Elementis doctr. metr. p. 368. scripsit: „Catullus uno tantum in carmine LV magno cum elegantiae detrimento spondeum pro dactylo, nec semel admisit.“ Nobbius, qui de metris Catulli duos libellos edidit, nihil aliud egit, quam ut enumeraret, quot essent versus istius spondiaci generis. Siquidem vero iusta caussa poetam commovit, ut a regula discederet, elegantiam non abolitam, sed significantius expressam censebimus. Atque hanc caussam unus intellexit Isaac Vossius p. 121 monens: „studio Catullus in hoc passim epigrammate tam tardigrados captat numeros, ut suam exprimat lassitudinem.“ Quo perspecto Vossius, ut consilium poetae persequeretur, graviolem versuum formam, ubicumque fieri posset, vel de coniectura restituit, non ad id attentus, quod Catullus eximia cum arte effecerit. Quare operae pretium videtur, negligentiae suspicionem poetae elegantissimo iniectam certis rationibus expositis remove.

Camerius, cui scripti sunt hi hendecasyllabi, quis fuerit, nescimus, nec quidquam refert ad explicandum ipsum carmen de eius genere aut persona quaerere. Amicus erat Catulli et, ut videtur, in vitae atque amoris commercio fodalis, sed tum temporis de

clandestino quodam amore suspectus. Eum aliquando visiturus Catullus omnes urbis regiones percurrit, nec usquam invenit, sed fatigatus hoc labore rem actam lepido carmine narravit et amicum precibus adiit, ut tandem aperiret, quo furtivo amore detineretur: nam in amore fruendo nihil magis obesse quam occultationem. Haec, quae levia sunt, elegantissimus poeta festivitate ita exornavit, ut nos artem non desideremus, facetiis admodum delectemur.

Neque vero Catullus tantum verbis animi sui sententiam declaravit, sed etiam metrum phalaeceum, quod in dactylo cum trochaeis coniuncto non admittit contractionem, mutare eo consilio ausus est, ut fatigationem e longo cursu conceptam spondei gravitate depingeret. Idque sine iusto modulo factum esse opinantes critici, quocumque libri antiqui viam aperuerant, ad corrigendam scripturam progressi sunt. Non enim perspexerunt alternis versibus disticham esse formam, quam si auctoritate optimorum codicum restituerimus, etiam ipsi carmini elegantiae et festivitatis nomen vindicabimus. Est igitur metrum ita compositum:

— — — — —
 — — — — —

Accedit aliud hoc. In omnibus antiquis libris, quorum communis origo in uno quodam exemplo perquam mutilato et corrupto quaerenda est, post carmen ad Coelium de Lesbia scriptum leguntur decem versus, qui in memorandis cursoribus insignibus ad eundem, quo Catullus tantopere fatigatus erat, cursum spectant. Tantum vero abest, ut poetam de una hac re duo carmina fecisse et ad Camerium misisse existimemus, ut hos versus ad ipsum hoc carmen, de quo loquimur, pertinere censeamus. Atque causa, quapropter Catullus in his versibus integram hendecasyllabi formam adhibuerit, in ipsa sententia cernitur, in qua non decuit cursores numquam fatigatos celebrare languido versu.

Iam apponam carmen, uti legitur in recentissima editione, atque de iis exponam, quae vel auctoritate codicum constituenda vel ob metricam rationem accipienda videantur.

Ad Camerium.

*Oramus, si forte non molestum est,
 Demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
 Te quaesivimus in minore campo,
 Te in circo, te in omnibus libellis,*

- 7 —
- 5 *Te in templo superi Iovis sacrato,
In Magni simul ambulatione:
Femellas omnes, amice, prendi;
Quas voltu vidi tamen sereno,
Has vel te sic ipse flagitabam:*
- 10 *Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit, nudum finum reducens:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos est.
Tanto te in fastu negas, amice!*
- 15 *Dic nobis, ubi sis futurus, ede,
Audacter committe, crede luci.
Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus proiicies amoris omnes:*
- 20 *Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel, si vis, licet obseres palatum,
Dum vestri sim particeps amoris.
Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar volatu,*
- 25 *Non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhefi niveae citaeque bigae:
Adde huc plumipedes volatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos iunctos, Cameri, mihi dicares:*
- 30 *Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem te, mi amice, quaeritando.*

Vs. 1. Quod in quibusdam libris legitur oro, *si tibi forte non molestum est*, ab iis profectum est, qui dactylum necessarium existimabant, ne opinionem recentiorum

criticorum, Gronovii, Burmanni, qui scripserunt *oramus tibi forte ni molestum est, respiciamus*. In eundem modum scripsit Martialis 1, 97. *si non molestum est teque non piget*.

Vs. 2. *tenebrae*. Quod Scaliger recepit *tabernae*, non ex ipsis antiquis libris sumptum est, sed legitur in duorum codicum Cacciae et Dorvillii margine. *Latebrae*, quod Mureto placuit, grammatici imperiti substituerunt. Cic. Agrar. 1, 3, 7. *hic permittit sua lege decemviris, ut in quibus commodum est tenebris, ut in qua velint solitudine bona populi romani possint divendere*. Martial. 2, 14, 11. *nec Fortunati spernit nec balnea Fausti, nec Grylli tenebras*.

Vs. 3. Plurimae editiones habent *te quaesivimus in minore campo* e codicibus interpolatis. Antiquiores praebent *te campo quaesivimus minore vel in minore*. Praepositionem omitti posse nemo dubitabit. Liv. 21, 8, 7. *patenti campo*: ubi cod. Lovel. *in patenti*. Minor campus qui intelligatur ambiguum videri potest. Plurimi interpretes, Nardinum sequuti, minorem campum eum fuisse arbitrabantur, qui alio nomine apud Plinium hist. nat. 34, 6, 11 *campus tiberinus*, apud Gellium 6, 7 *tiberinus sive martius* vocaretur et a Strabone 5, 3, 6. verbis ἄλλο πεδίου significaretur. Non abhorret a veritate (quae est sententia Prelleri in Region. urbis rom. p. 159.) illud ἄλλο πεδίου fuisse eam campi partem, quae, propius ad Tiberim sita, per aedificia interposita a campo martio seiungeretur: nullum tamen documentum exstat, quo demonstramus, hanc partem *minoris* nomine esse appellatam. At certum Catullus cursum tenuit per totam fere urbem: incepit a Coelimontio, quae erat regio secunda, processit ad circum maximum, inde ad capitolium, tum se convertit ad nonam regionem, in qua erat porticus Pompeii: alioquin si martium campum intelligimus, necesse est statuamus, eum e nona regione exiisse et rursus ad eam rediisse: quod parum probabile videtur. Duplex enim in his locis nominandis considerandum est, propinquus locorum situs et eorum frequentatio. Scilicet non alia nominantur loca, quam in quibus iuvenes delectationis causa commorari solebant. Erat autem in monte Coelio campus martialis, de quo Paulus Diaconus ex Festi libris p. 96. Lindem. *Martialis campus in Coelio monte dicitur, quod in eo equiria solebant fieri, si quando aquae Tiberis campum martium occupassent*. Haec verba ad opinionem perducunt, illum campum minoris nomine fuisse appella-

tum: nam vicem maioris obtinebat. An vero illud ἄλλο πεδίου Strabonis ad campum Agrippae referendum sit, uti Beckerus Antiq. rom. Tom. I. p. 600. arbitratur, valde dubitamus: id autem contendimus, hunc campum non a Catullo minorem vocari. In campo martiali aequae atque in martio iuvenes convenisse videntur, ut, quod Strabo narrat, σφαίρα καὶ κίρκω καὶ παλαίστρα se exercerent: ibique Catullum quaesivisse amicum suum verisimilius est, quam apud fluvium, in quo iuvenes lavarentur, quae est Prelleri sententia.

Pergit Catullus ad circum maximum. Hunc enim simplici nomine circi nōminare solebant, non flaminium. Ad circum autem in regione undecima condita erant lupanaria et tabernae. De negotiis meretricum ad circum vide Iuvenal. 3, 65. Ernest. ad Taciti Annal. 15, 28. Garaton. ad Cic. p. Mil. 24. Tum Catullus adscendit Capitolium, in quo templum Iovis. Ibi non modo senatus interdum habebatur, sed et aliae congregationes, et conveniebant homines non tantum sacrorum faciendorum causa. Sic Amphitruo apud Plautum Naucratem quaerit *apud omnes aedes sacras* 4, 1, 5. Inde Catullus pervenit ad Pompeii porticum, in regione nona locum, in quo elegantiores spatium confueverunt. Ovid. Art. am. 1, 67.

Vs. 4. Omnes libri praebent *te in omnibus* praeter dresdensem, qui habet *teque omnibus*. Copulae nullus hic locus est. Servanda autem est antiqua scriptura, nec vocabula contrahenda. Vocalis enim longa, elisione non admittitur, praesertim in dactylo, velut apud Horat. Sat. 1, 9, 30. *si me amas*; apud Virgil. Aen. 6, 507. *arma locum servant: te, amice, nequivi conspicerere*.

Plurimi libri exhibent *libellis*, quatuor *labellis*, quod Palladius et Statius de labris sive balneis dictum putabant, tres *plateis*, duo *locellis*, tres *tabernis*. Quod Guarinus scripsit *tigellis* i. e. tuguriolis, in uno codice exaratum inveni. Nec comprobare debebat Schraderus *tabernis*, nec Heinsius *plateis*: quae cum reliquis speciem glossematibus prae se ferunt. Interpretes in *libellis*, eum loquendi usum, quo Aristophanes Equit. 1375 ἐν τῷ μύρῳ pro μυροπωλίῳ Vesp. 755 ἐν τοῖς ἰχθύσι dixit, ad Romanos referentes, lepidam sententiam expressam viderunt, quasi Catullus amicum suum litterarum studiis occupatum apud librarios quaesivisset. Atque hanc sententiam tum demum approbare

potueris, quando difficultatem, quae in nomine *libellorum* apparet, removeris. Nimirum constat tabernas fuisse, in quibus libri venditarentur (Cic. Philipp. 2, 9, 21. Horat. Sat. 1, 4, 71.) ibique confedisse, qui novos libros legerent. Gellius 5, 4. *apud Sigillaria forte in libraria ego et Iulius Paulus poeta — confederamus.* 13, 30. Commemorantur eius generis tabernae in Argileto a Martiali 1, 118, 9. unde 1, 4, 1. *argiletanae tabernae* dictae sunt, et ad forum Palladium 1, 3, 8., in Sandalario apud Gellium 18, 4. At vocabulum *libellorum* non certum habet testimonium. Nam quod legitur in Priapeis 2, 1. *ludens haec ego teste te, Priape, horto carmina digna, non libello*, nihil obstat, quominus explicemus: carmina digna, quae in horto tabulae inscribantur, non in libro edantur: nam Quintil. 12, 10, 50 ait: *quod libris dedicatur, et in exemplum editur tersum et limatum et ad legem ac regulam compositum esse oportere.* Martial. 5, 20, 5. *gestatio, fabulae, libelli, campus, porticus.* In his *laboribus* libelli sunt librorum lectio. Eodem modo Livius 29, 19, 12. *libellis eum palaestraeque operam dare.* Graecorum autem usus etiam si a Polluce 9, 5. satis est demonstratus, tamen an Latini eum imitati fuerint, nemo declaravit exemplis *vini* pro vinaria taberna, *argenti* pro argentaria, *casei* pro casearia dicti. Sed Plautus Epid. 2, 2, 13. *per omnem urbem quem defessus sum quaerere, per medicinas, per tonstrinas, in gymnasio atque in foro, per myropolia, lanienas circumque argentarias.* Cf. Amphitr. 4, 1, 3. Ex reliquis scripturis unum illud *tabellis* in considerationem venit. Tabellae autem sunt tabernae minores, qualem Varro de Re rust. 3, 2, 1. memorat.

Vs. 5. Optimi et plurimi codices praebent *summi*, quod scribae, ut metro medelam adhiberent, in *superi* mutarunt.

Vs. 6. Necessarium erat, ut verba in *Magni simul ambulatione* cum iis, quae sequuntur, interpunctione mutata, coniungerentur: id quod etiam Lachmannus perspexit. Alioquin v. *simul* non posset intelligi. Dictum enim est, ut 11, 13 *omnia haec, quaecumque feret voluntas, tentare simul parati.* *Amice* ne cum aliis pro adverbio accipiamus, ipsa natura verbi *prendere* vetat. Nemo umquam loquutus est *aliquem amice prendere.*

Vs. 8. Hic locus in iis est, in quibus speciosa argumenta ab utraque parte iudicium occupant. Libri scripti duas habent lectiones *vultu vidi sereno* et *vultu v. serena*

vel *serenas*. Illud, quod in plurimis editionibus exstat, *vultu vidi sereno* interpretes ad Catullum referebant, ut *videre* dictum esset pro *adspicere*: quod fieri non potuit. Nam quae Lachmannus ad Propert. 1, 1, 12. comparat exempla, nihil efficiunt ad comprobandum hunc usum. *Videre* in istis locis dicitur pro *visere*, accedere ad aliquem, vel apud aliquem versari. Manil. 5, 44. *totumque volet tranare profundum puppibus atque alios menses aliumque videre Phasin. i. e. visere Phasin.* Virgil. Aen. 3, 429. *praeferat Trinacrii metas lustrasse Pachyni cessantem — quam semel informem vasto vidisse sub antro Scyllam i. e. adire.* Propert. 1, 1, 12. *ibat et hirsutas ille videre feras*, intellige accedere, inter feras versari, ut 1, 9, 19. Si igitur Catullus ita scripsit, narrat se in hac investigatione etiam ad feminas accessisse, easque non moroso sed sereno vultu adiisse, tum vero ita compellasse, ut ira cum ioco misceretur. Quod ipsum non absurdum videtur. Alii intellexerunt puellarum vultum. Tum poeta dicit se prendisse puellas omnes, scilicet eas, quas non morosas, sed serenas vultu vidisset. Serenus vultus enim ita dicitur ab Horatio Carm. 1, 37, 25. et a Suetonio Aug. 46. Praefert ergo scriptura *serenas*, quam Muretus et Lachmannus receperunt. Ceterum quatuor libri suppeditant id, quod versusum rationi convenit, *video*. Id mutatum est a librariis ob temporis diversitatem. At libertas elegantioribus scriptoribus, imprimis poetis concessa, qua praefens cum perfecto, nec tantum in narratione componitur, aliquanto latius patet quam grammatici existimant, unum vocabulum *dum* tenentes. Propert. 2, 7, 1. *gavisa es certe sublatam, Cynthia, legem, qua quondam edicta flemus uterque diu.* Virgil. Aen. 2, 663 *hoc erat, alma parens, quod me per tela, per ignis eripis.* Conf. Hermann. de particula *av.* p. 39.

Vs. 9. Codices mirifice variant. Legitur *a velite, avellite, avelite, aulite, a vel te, ah vellite, ah vel te, auli et.* Scaliger pro *a* dedit *has*, quod librarii, si ante oculos habuissent, certe non mutassent: *ah* quod in duobus libris inveni et cum Webero Lachmannus recepit, in allocutione admitti posset, ab hac narratione prorsus alienum est. Reliquas virorum doctorum coniecturas praetereo tenens hoc, scribendum esse *at vel te sic ipse flagitabam.* At suum locum hic eo modo occupat, quo antecedente tamen rursus ad sententiam interpositis verbis restrictam reducit, veluti *sed* apud Cic. ad Att. 6, 2. *pro Appio nos hic omnia faciemus, honeste tamen, sed plane liben-*

ter. *Vel* prope accedit ad significationem vocabuli *immo*, quocum etiam componitur. Plaut. Truc. 3, 4, 22. Cic. de Rep. 3, 34. *sed tamen vel regnum malo quam liberum populum. Ipse est ipse ego*, qui non soleo ita cum puellis loqui.

Vs. 10. Ab omnibus libris antiquis abest vocabulum *finum*: habent autem *nudum reduce, nudum reduc*, parisiensis (8458) *nudum reducens*. Correctores addiderunt in quibusdam libris *tibi post v. inquit. Sinum* addidit Avantius, ab editoribus receptum. Explicant *nudum finum reducere* esse nudare pectus: sed quomodo id latine diceretur, nemo monstravit, nec quae alia comparant exempla quadrant. Nam apud Claudianum in Eutrop. 1, 36. *leviter reductis vestibibus*, dictum est de spadone, qui ancillam apprehendit et a tergo arreptis vestibibus subsistere iussit. Seneca Herc. Oet. 1668 *mater in luctum furens deduxit avidum pectus*: quae ad Catulli verba non possunt referri. Hic autem ipse dixit in carmine de coma Berenices v. 81 *nudantes reiecta veste papillas*. Quid vero intelligendum esset, cognitum habuerunt ii librarii, qui extremo versu addiderunt *eum*: quid restituendum, servarunt codices veronensis et guelferbytanus et margines trium librorum. Scribendum enim est *quaedam inquit, tu nudulum reduce*; intellige Camerium, qui quam iocose appelletur *nudus*, non est quod exponam. In diminutiva forma apparet Catulli mos. Ita v. 17. *lacteolae puellae*. 3, 18. *turgiduli ocelli*. Atque ipsum hoc vocabulum habet Spartianus in carmine Hadriani c. 25. *Reducere* proprie usurpatur eo modo, quo Terentius Hec. 4, 2, 29. *reduce illam*.

Vs. 13. Scaliger restituit *ferre*. Interpolatio facta erat in antiquis editionibus *sed te quaerere iam Herculis labos est*.

Vs. 14. *Fastus* proprie dicitur de iis, qui in amore difficiles consuetudinem detrectant. Vide Burmann. ad Propert. 3, 11, 9. In eamden sententiam dicitur *negare*. Emendatione, qua Muretus scripsit *tanto ten' fastu negas*, non opus est, nec interrogationis formam subit oratio, quae magnitudinem rei miratur. Pro *amice* codex palat. papyr. praebet *amico*, quod non modo non displicet, sed restitutis, qui hic exciderunt, versibus nescio an praestet.

Vs. 15. Guietus coniecit *dic nobis, ubi sis: securus ede*. At omnia sana sunt verba. Sententia est: *dic, ubi te inveniam. Vossius scripsit ede hoc*, quod in editionem cantabrigiensem receptum. Codices non adstipulantur.

Vs. 16. Vitiolae scripturae *hoc committe, comite crede lucet*, criticorum ingenia exercuerunt, sed frustra. *Hoc* addiderunt glossatores, *lucet* male erat scriptum pro *lucei*. Sic etiam omnes libri pro *num* habent *nunc*. Miror autem Perreio et Heinio et Santenio in mentem venisse conicere *papillae*, quod cum *lacteolae* coniungendum ingrata offendit specie. Martial. 3, 55, 22. *cingunt serenum lactei focum vernae* i. e. candidi, pulchri.

Vs. 21. Vossius, qui legi iussit *vel signis licet obferes palatum*, non perceperat elegantiam dictionis, quae haec est: amores occultans negligis id, quod in amore maxime iuvat: si tamen loqui non vis, certe me participem fac tenebrarum tuarum, Scriptura quorundam librorum *dum nostri sis particeps amoris* alienam admiscet sententiam.

Vs. 23. Hos decem versus, qui post carmen ad Coelum scriptum in codicibus leguntur, non per se stare posse, sed e carmine, de quo agimus, sumptos esse, nemo dubitabit. Quo autem loco restituendi sint, ambigitur. Plurimi editores eos ad extremum carmen apposuerunt, quod approbari propterea nequit, quia in versibus 21 et 22 id expressum videmus, quo uno ipsum carmen finiri poterat. Muretus et Statius eos collocaverunt post versum duodecimum. Tum vero non commode procedit oratio verbis: *sed te iam ferre* etc. Quare nihil aptius elegantiusque fieri potest, quam ut istos versus post versum decimum et tertium restituamus. Hendecasyllabi in nominandis cursoribus numquam fatigatis non gravantur, attamen ubi rursus languoris fit mentio, redit illa languida versuum alternantium forma. Ceterum in hac soluta oratione, in qua poeta verbis *non si fingar* incipit, tum alio se vertens verbum omittit, agnosco consilium. quo ille conditionem suam designaverit. Anhelare eum audimus.

In primo horum versuum codices servant veram scripturam *non custos si ego fingar*: in tertio ab omnibus abest *si*. Sed *ego* recte interponitur rursus, ut nomina Ladae et Persei habeant quo referantur. Durities autem, quae in verbis *non Rhefi niveae citaeque bigae* offendit, excusari posset, nisi libri optimi suppeditarent *nivea citaque biga*. ubi intelligamus *ferar* ex antecedentibus. Pro *iunctos* in multis codicibus legitur *vinctos*.

Schraderus coniecit *cunctos*, haud male. In extremo versu nescio cur editores recentiores antiquam scripturam *mih*i commutaverint.

His expositis carmen in integram formam suam restitutum ita se habet.

- Oramus, si forte non molestum est,
Demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
Te campo quaesivimus minore,
Te in circo, te in omnibus libellis,
5 Te in templo summi Iovis sacrato,
In Magni simul ambulatione
Femellas omnes, amice, prendi,
Quas vultu video tamen serenas.
At vel te sic ipse flagitabam:*
- 10 *Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit: tu nudulum reduce:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos est.
Non custos si ego fingar ille Cretum,*
- 15 *Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas ego pennipesve Perseus,
Non Rhefi nivea citaque biga,
Adde huc plumipedes volatilesque
Ventorumque simul require cursum:*
- 20 *Quos iunctos, Cameri, mihi dicares,
Defessus tamen omnibus medullis
Et multis langoribus perefus
Essem te mihi, amice, quaeritando.
Tanto te in fastu negas amico?*
- 25 *Dic nobis, ubi sis futurus: ede
Audacter, committe, crede lucei.
Num te lacteolae tenent puellae?*

*Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus proiicies amoris omnes.*

30 *Verbosa gaudet Venus loquela.*

*Vel si vis, licet obferes palatum,
Dum vestri sim particeps amoris.*